

"Görüyoruz ki, bu seyyaremiz, bir azamet-i şevket-i Rububiyeti..." Bu ifadeleri biraz daha açabilir miyiz? Küre-i arza pek büyük bir hizmet için, bir uzun seyir ve seyahat ettirilmesinde mevsimlerin yaratılmasının dışında hangi hizmetler düşünülebilir?

"Görüyoruz ki, bu seyyaremiz, bir azamet-i şevket-i Rububiyeti ve haşmet-i saltanat-ı Ulûhiyeti ve kemâl-i rahmet ve hikmeti gösterir bir sûrette, güneşin etrafında, emr-i Rabbânî ile, Birinci Mektupta beyan edildiği gibi, pek büyük bir hizmet için bir uzun seyir ve seyahat ona ettiriliyor."

Burada, dünya için üç ayrı tarif ve tavsif yapılıyor:

Bir azamet-i şevket-i Rububiyeti göstermesi:

Rububiyet yani *"Allah'ın her şeyi terbiye ederek bir kemâl noktasına ulaştırması"* dünyamızda çok açık ve çok muhteşem olarak kendini göstermektedir. Şöyle ki, dünya başlangıçta güneşten kopan bir ateş kitlesi iken, safhalar halinde birçok İlâhî terbiyelerden geçerek bu günkü halini almış bulunuyor. O ateş kitlesi soğutuluyor, katılaştırılıyor, kendisine zıt bir mahiyete bürünerek okyanusları, denizleri doğuruyor. Bir kısmı da taş ve toprak haline gelerek yeryüzündeki üç milyondan fazla canlı türünün ve bitkilerin mekânı oluyor. Denizde balıkların yüzdüğü, semasında kuşların uçtuğu, ormanlarında aslanların, ceylanların yaşadığı, şehirlerini insanların şenlendirdiği bu yerküresi Rab isminin âzamî bir tecellisini sergilemiş oluyor.

Haşmet-i saltanat-ı Ulûhiyeti göstermesi:

Ulûhiyet, mabudiyet mânâsınadır. Yeryüzünün hem kendisi hem de üzerindeki bütün varlıklar kendilerine verilen vazifeleri mükemmel olarak yapmakla o haşmetli ulûhiyet saltanatına karşı ubûdiyet vazifelerini yerine getirirler.

Kemâl-i rahmet ve hikmeti göstermesi:

Yeryüzü ve ondaki bütün varlıklarda Allah'ın hikmeti ve rahmeti güneş gibi görünmektedir.

Küre-i arza pek büyük bir hizmet için, bir uzun seyir ve seyahat ettirilmesi:

Uzun seyir ve seyahat denilince evvela dünyanın güneş etrafındaki seyahati akla gelmekle birlikte, onun bu seyahati esas olarak kıyamete doğrudur. Bu seyahat “pek büyük bir hizmet için”dir. Şöyle ki, Külliyatta dünyanın üç yüzü olduğu beyan ediliyor. Birinci yüz esmâ-i İlâhiyeye ayna olma yüzüdür. Bu uzun seyahatte her baharda ayrı çiçekler, meyveler, küçük hayvancıklar hayat bulup esmâya ayna oldukları gibi, her asırda da farklı insan kâfileleri gelip göçmekle bu tecellileri daha ileri derecede teşhir ederler.

Dünyanın ikinci yüzü, âhirete tarla olma cihetidir. Bu yönüyle dünya her an âhîret pazarına iman ve küfür, itaat ve isyan, adalet ve zulüm, helal ve haram mahsulleri göndermektedir. Dünya bu yönüyle hem cennet hem de cehennem meyveleri veren bir mezraa durumundadır. Bu ise onun “pek büyük bir hizmet”idir.

“Evet, Cennet-Cehennem, şecere-i hilkatten ebed tarafına uzanıp eğilerek giden dalının iki meyvesidir ve şu silsile-i kâinatın iki neticesidir ve şu seyl-i şuûnâtın iki mahzenidir ve ebede karşı cereyan eden ve dalgalanan mevcudâtın iki havzıdır ve lûtuf ve kahrın iki tecellîgâhıdır ki, dest-i kudret bir hareket-i şedîde ile kâinatı çalkaladığı vakit, o iki havuz münâsip maddelerle dolacaktır.” (Sözler)